

Sygn. akt II Ca 322/15

POSTANOWIENIE

Dnia 21 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Arkadiusz Lisiecki
Sędziowie:	SSO Paweł Hochman (spr.) SSO Wojciech Rychliński
Protokolant:	Paulina Neyman

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 maja 2015 roku

sprawy z wniosku G. i D. małż. P.

z udziałem H. M.

o rozgraniczenie

na skutek apelacji uczestniczki

od postanowienia Sądu Rejonowego w Opocznie z dnia 3 lutego 2015 roku, sygn. akt I Ns 166/13

postanawia: oddalić apelację i zasadzić od uczestniczki H. M. na rzecz wnioskodawców G. i D. małżonków P. kwotę 180,00 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania za instancję odwoławczą.

Sygn. akt II Ca 322/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 3 lutego 2015 r. Sąd Rejonowy w Opocznie po rozpoznaniu sprawy z wniosku G. i D. małż. P. z udziałem H. M. o rozgraniczenie:

- rozgraniczył nieruchomość stanowiącą własność G. i J. małż. P. położoną w J., gmina O. oznaczoną w ewidencji gruntów numerem (...) o powierzchni 0,09 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Opocznie prowadzona jest księga wieczysta (...) z nieruchomością stanowiącą własność H. M. położoną w J., gmina O. oznaczoną w ewidencji gruntów nr (...) o powierzchni 0,56 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Opocznie prowadzona jest księga wieczysta (...) według granicy prawnej zaznaczonej na szkicu wykonanym przez biegłego geodetę A. B. kolorem czerwonym z dnia 27.11.2014 r.,
- zobowiązał H. M. do wydania G. i D. małż. P. pas gruntu stanowiący część działki (...) położony pomiędzy granicą prawną oznaczoną linią koloru czerwonego a aktualnie istniejącym ogrodzeniem betonowym zaznaczonym

linią koloru czarnego poczynając od narożnika ogrodzenia klinkierowego do narożnika budynku mieszkalnego wnioskodawców o szerokości kolejno 13 cm, 11 cm, 10 cm, 9 cm, 9 cm, 8 cm szczegółowo opisanego na szkicu geodety A. B. z dnia 27.11.2014 r. - w terminie do 30 czerwca 2015 r.,

3. stwierdził, że każdy ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

Przedmiotem rozgraniczenia są nieruchomości siedliskowe położone w J. stanowiące własność: działka (...) G. i D. małż. P., a działka nr (...) H. M..

Spór o przebieg granicy dotyczy części siedliskowej poczynając od drogi krajowej O.. w kierunku północnym. Na spornym odcinku działki rozgródzone są ogrodzeniem z płyt betonowych postawionym przez uczestniczkę H. M.. Ogrodzenia nie ma tylko na odcinku ściany szczytowej budynku mieszkalnego małżonków G. i D. P..

Płot na odcinku od domu w kierunku północnym w stronę sadu postawiony został przez H. M. po wznowieniu granicy we wrześniu 2010 r. za zgodą wnioskodawców.

Ogrodzenie na odcinku od drogi O.do budynku mieszkalnego zostało wybudowane przez H. M. w lipcu 2011 r. pod nieobecność wnioskodawców.

Ogrodzenie z płyt betonowych na odcinku od drogi O. wykonane jest od narożnika domu wnioskodawców przy czym słupek ogrodzeniowy swoim obwodem ok. 10 cm zachodzi na ścianę budynku, a od strony południowej łączy się płotem z cegły klinkierowej z przęsłem metalowym stanowiącym ogrodzenie frontowe działki uczestniczki postępowania H. M..

Poza tym ogrodzeniem w stronę drogi O. stoi pojedynczy stary słupek ogrodzeniowy, za którym znajduje się palik graniczny wbity przez geodetę R..

Od północnego narożnika domu wnioskodawców stoi również ogrodzenie z płyt betonowych, którego pierwszy słupek zachodzi na ścianę budynku około 2,5 cm. W końcowej części od strony północnej przy płocie betonowym znajduje się w odległości 2,5 cm od ogrodzenia słupek graniczny wbity przez geodetę W., natomiast na płycie pomarańczową farbą zaznaczona jest granica przez geodetę R..

Granica prawna w odcinku będącym przedmiotem rozgraniczenia czyli pomiędzy punktami 3312, a 3768 częściowo czyli na odcinku północnym od narożnika domu w kierunku sadu pokrywa się z granicą posiadania, którą wyznacza aktualne ogrodzenie z płyt betonowych.

Na odcinku budynku mieszkalnego granica prawna przebiega w odległości 4-5 cm od ściany domu, a na odcinku od narożnika domu do drogi O.ogrodzenie wykonane przez H. M. zajmuje z działki wnioskodawców pas gruntu o szerokości od 8 cm przy narożniku domu do 13 cm przy narożniku płotu klinkierowego.

W miejscu, gdzie jest stary słupek ogrodzeniowy (punkt 3312) granica prawna przebiega w miejscu, gdzie jest stary słupek betonowy.

Sąd Rejonowy zważył, iż art. 153 k.c. wskazuje kryteria, według których następuje rozgraniczenie nieruchomości wskazując jednocześnie, które kryteria mają priorytet przed następnymi.

Przepis ten stanowi, że jeżeli granica stała się sporna to ustalenie granic gruntów powinno nastąpić według stanu prawnego. Dopiero, gdy zostanie stwierdzone, że stanu prawnego, tj. własności nie można stwierdzić ustalenie granic powinno nastąpić według spokojnego posiadania przy czym przez spokojne posiadanie należy rozumieć posiadanie ustabilizowane, wieloletnie prowadzące do zasiedzenia.

Gdyby i takiego spokojnego posiadania nie można byłoby stwierdzić dopuszczalne jest ustalenie granicy z uwzględnieniem wszelkich okoliczności.

Wymienione kryteria: stan prawny, spokojny stan posiadania i wszelkie okoliczności wyłączają się wzajemnie i dopóki możliwe jest ustalenie granicy na podstawie pierwszego kryterium niedopuszczalne jest ustalanie granicy na podstawie dalszych kryteriów.

W przedmiotowej sprawie, w sposób bezsporny, ustalony został przez biegłego geodetę przebieg granicy według stanu prawnego czyli wynikającego z tytułów własności wnioskodawców i uczestniczki postępowania.

Opinia ta nie była kwestionowana ani przez wnioskodawców ani przez uczestniczkę postępowania przy czym uczestniczka wносиła o przyjęcie, iż aktualna granica posiadania odpowiada granicy prawnej, jeżeli uwzględnić dopuszczalną granicę błędu przy ustalaniu granic.

Natomiast wnioskodawcy wnosili o wyznaczenie granicy dokładnie w przebiegu linii granicznej według stanu prawnego i zobowiązanie uczestniczki do przesunięcia ogrodzenia na odcinku drogi O.do narożnika domu wnioskodawców i przestawienie go w stronę swojej działki zgodnie z miarami przedstawionymi na szkicu biegłego.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wskazuje, iż jedynym możliwym kryterium rozgraniczenia jest stan prawny, który został ustalony w sposób jednoznaczny z dokładnością do jednego centymetra tak jak wносиła o to w swoim piśmie z dnia 19.06.2013 r. uczestniczka postępowania H. M..

Wnioskodawcy zaakceptowali granicę ustaloną zgodnie ze stanem prawnym.

Uczestniczka nie kwestionując ustalenia przebiegu granicy prawnej wносиła jednak o przyjęcie, że aktualnie stojące ogrodzenie jest wybudowane w granicy prawnej, mieści się bowiem w dopuszczalnym przy pomiarach geodezyjnych błędzie.

Istotnie różnica w przebiegu granicy na spornym odcinku na szerokości 8-13 cm mieści się w granicy błędu skoro jednak strony rozgraniczenia, w tym również uczestniczka postępowania wносили o rozgraniczenie i ustalenie przebiegu granicy z dokładnością do jednego centymetra, to w ocenie Sądu, należy przyjąć do rozgraniczenia tak ustaloną i wytyczoną na gruncie granicę.

Za ustaleniem granicy dokładnie według linii wytyczającej stan własności stron rozgraniczenia przemawiała również taka okoliczność, że przedmiotem rozgraniczenia są działki siedliskowe, przy czym działka wnioskodawców jest bardzo wąska tak, że wjazd na dalszą część działki odbywa się pod budynkiem mieszkalnym. I w tym konkretnym przypadku to co dla uczestniczki jest w granicach błędu dla wnioskodawców ma bardzo istotne znaczenie. Istotne znaczenie ma również to, że spór o przebieg granicy został wywołany przez uczestniczkę mimo, że wcześniej strony zgodnie wyznaczyły przebieg granicy i na północnej części działki ogrodzenie wybudowane przez wnioskodawców zostało wzniesione za zgodą obojga sąsiadów. W tej sytuacji budowanie ogrodzenia na dalszym odcinku od strony południowej pod nieobecność wnioskodawców z przekroczeniem choćby niewielkim stanu własności wnioskodawców nie może, w ocenie Sądu, zostać zaakceptowane i dlatego Sąd nakazał uczestniczce wydanie części działki stanowiącej własność wnioskodawców, a zajętej pod ogrodzenie przez uczestniczkę.

Uwzględniając wniosek uczestniczki o odroczenie wydania i przesunięcia ogrodzenia z uwagi na okres zimowy, za zgodą wnioskodawców, Sąd odroczył do dnia 30.06.2015 r.

Koszty postępowania rozgraniczeniowego strony poniosły po połowie zgodnie z art. 152 k.c., dlatego, w ocenie Sądu, nie było potrzeby ich rozliczania. O powyższym Sąd orzekł zgodnie z dyspozycją art. 153 k.c.

Apelację od powyższego postanowienia wniosła uczestniczka postępowania H. M. zaskarżając go w części a mianowicie w pkt 1 dotyczącym przebiegu granicy od narożnika ogrodzenia klinkierowego (przy drodze krajowej (...)) do narożnika budynku mieszkalnego wnioskodawców i w pkt 2 w całości.

Apelacja zaskarżanemu postanowieniu zarzuca:

- brak przyjęcia, że nie doszło do zasiedzenia przez uczestniczkę postępowania nieruchomości na w/w odcinku mimo, że taki stan rzeczy jak obecnie istniał już co najmniej od lat sześćdziesiątych,
- naruszenie przepisów postępowania przez dokonanie dowolnej oceny materiału dowodowego, nie wyjaśnienie dlaczego sąd odmówił wiary zeznaniom świadków: K. B., D. Z. (1), zeznaniom wnioskodawców D. P. i G. P. potwierdzających zasadność wniosku, co do zasiedzenia spornego pasa.

Biorąc pod uwagę powyższe zarzuty apelujący wnosił o zmianę orzeczenia przez rozgraniczenie nieruchomości w zaskarżonej części według granicy posiadania tzn. wzdłuż obecnego ogrodzenia nieruchomości od narożnika ogrodzenia klinkierowego do narożnika budynku mieszkalnego oraz uchylenie punktu 2.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy zaznaczyć, że w piśmie procesowym z dnia 12 maja 2014 r. uczestniczka postępowania podniosła zarzut zasiedzenia spornego pasa gruntu powołując się na okoliczność, że znajduje się on w jej i jej poprzedników prawnych posiadaniu od 1975 r.

Wydając zaskarżone orzeczenie Sąd pierwszej instancji nie odniósł się do powyższego zarzutu. Obowiązek taki wynikał natomiast z okoliczności, że ewentualne uwzględnienie zasiedzenia wpływałoby na ustalenie stanu prawnego granic sąsiadujących nieruchomości.

Brak rozstrzygnięcia zarzutu zasiedzenia pozostaje w związku z zgłoszonymi w skardze apelacyjnej zarzutami naruszenia przepisów postępowania. Ich właściwa kwalifikacja prowadzi do wniosku, że uczestniczka formułuje zarzut naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. polegający na braku oceny zgromadzonych w sprawie dowodów oraz zarzut dowolnej w jej opinii oceny materiału dowodowego co wskazywałoby na naruszenie dyspozycji przepisu art. 233 § 2 k.p.c. Z tak sformułowanymi zarzutami należy się zgodzić z tym zastrzeżeniem, że skoro uzasadnienie Sądu pierwszej instancji nie zawiera oceny przeprowadzonych dowodów to trudno ustalić czy rozumowanie Sądu Rejonowego pozostawało zgodne z dyspozycją przepisu art. 233 § 2 k.p.c.

W systemie apelacji pełnej, jaki obowiązuje w polskim procesie cywilnym, sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Jako sąd merytorycznie rozpoznający sprawę od początku ma więc obowiązek oceny środków dowodowych wskazanych przez strony na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Z tego względu przyjąć należy, że przepis art. 382 k.p.c. choć ma charakter ogólnej dyrektywy określającej istotę postępowania apelacyjnego, upoważnia sąd drugiej instancji również do oceny dowodów zgromadzonych a pominiętych przez sąd pierwszej instancji.

Uwzględnienie zarzutu zasiedzenia spornego pasa gruntu, w konsekwencji zmiana stanu prawnego granic a co za tym idzie rozstrzygnięcia wniosku o rozgraniczenie mogłaby nastąpić jedynie w następstwie ustalenia, że uczestniczka postępowania posadowiła płot w tym samym miejscu co wcześniej istniejące ogrodzenie.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na ustalenie, że ogrodzenie na spornym odcinku granicy nie przebiega zgodnie z obowiązującą przed jego postawieniem granicą między działkami. Wbrew twierdzeniom zawartym w skardze apelacyjnej zeznania świadków K. B., D. Z. (2) nie potwierdzają, że płot został posadowiony w dotychczasowej granicy. D. Z. (2) zeznała, że jej zdaniem ogrodzenie nie przebiega w ten sam sposób co dawniej. Według jej obserwacji „słupki ogrodzeniowe które są obecnie zachodzą częściowo na budynek mieszkalny

wnioskodawców natomiast stare słupki były za budynkiem”. Z kolei zeznania K. B. nie sposób uznać za wiarygodne. Wskazany świadek jako ojciec uczestniczki jest osobą żywo i interesująco zainteresowaną w korzystnym dla córki rozstrzygnięciu. Wbrew twierdzeniom zawartym w skardze apelacyjnej okoliczność, że plot na spornym odcinku granicy został posadowiony w linii wcześniej istniejącego ogrodzenia w żaden sposób nie potwierdzają również zeznania wnioskodawców.

Konsekwencją powyższego ustalenia jest uznanie zarzutu zasiedzenia za nieuzasadniony. H. M. nie wykazała, że w okresie niezbędnym do zasiedzenia (30 – tu lat) ona oraz jej poprzednicy prawni posiadała pas gruntu biegnący od drogi O. – P. do domu wnioskodawców o szerokości od 13 do 8 cm. oznaczony na szkicu bieglego A. B. (k. 194) pomiędzy liniami czarną i czerwoną. Obowiązek udowodnienia powyższej okoliczności spoczywał na niej z mocy przepisu art. 6 k.c.

Reasumując dotychczasowe rozważania stwierdzić należy, że wskazane na wstępie uchybienia przepisom prawa procesowego jakich niewątpliwie dopuścił się Sąd pierwszej instancji nie miały wpływu na treść rozstrzygnięcia a co za tym idzie nie mogą skutkować zmianą lub uchyleniem zaskarżonego orzeczenia.

Dalszą ocenę prawidłowości zaskarżonego postanowienia należy poprzedzić powołaniem stanowiska wyrażonego przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 20 listopada 2014 r. (sygn. akt V CSK 71/14), zgodnie z którym ustalenie przebiegu granicy na etapie postępowania sądowego następuje według kryteriów określonych w art. 153 KC mających zastosowanie w takiej kolejności, w jakiej zostały wymienione, a zatem każde ma pierwszeństwo przed następnym, przy czym bezwzględne pierwszeństwo ma ustalenie według stanu prawnego. Zasada wzajemnego wyłączenia się kryteriów przewidzianych w art. 153 KC wyklucza korygowanie przebiegu granic ustalanych według stanu prawnego poprzez włączenie kryterium ostatecznego spokojnego stanu posiadania czy kryterium wszelkich okoliczności, zarówno co do całej granicy, jak i jej fragmentów. Zakres rozstrzygnięcia jest szerszy w postępowaniu sądowym, bo sąd ustala stan prawny nieruchomości i zakres prawa własności uwzględniając również jego zmiany takie jak nabycie prawa własności w wyniku zasiedzenia. Szerszy jest także zakres postępowania dowodowego, bo ocenie w ramach art. 233 § 1 KPC podlegają wszystkie dowody przewidziane w Kodeksie postępowania cywilnego, w tym także dowody wymienione w art. 31 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 193, poz. 1287 ze zm.) i w rozporządzeniu z 14 kwietnia 1999 r. w sprawie rozgraniczania nieruchomości (Dz.U. Nr 45, poz. 453 ze zm.) oraz zgłoszone przez strony. Sąd Najwyższy wyjaśnił również, że ustalenie przebiegu granic według stanu prawnego wymaga ustalenia na podstawie dokumentów i innych dowodów, jaki jest zakres prawa własności. Oznacza to, że sąd określa położenie współrzędnych punktów granicznych wyznaczających obszar nieruchomości jako odrębnego przedmiotu własności. Powinien ustalić zatem przebieg granicy w miejscu uwidocznionych w dokumentacji geodezyjnej punktów granicznych, jeżeli wyznaczają granicę prawną, w miejscu położenia znaków granicznych, o ile są usytuowane na granicy prawnej, albo w innym miejscu, jeżeli dowody zgromadzone w sprawie wskazują na jeszcze inny przebieg granicy.

W pełni akceptując powołane stanowisko stwierdzić należy, że zaskarżone orzeczenie zostało wydane z uwzględnieniem zasad wyrażonych w przepisie art. 153 k.c. Sąd Rejonowy dokonał rozgraniczenia nieruchomości według stanu prawnego posilkując się w tym zakresie opinią biegłego geodety A. B.. Podkreślić należy, że uczestnicy postępowania nie zakwestionowali powyższej opinii. Jej ocena dokonana przez Sąd Okręgowy pozwala na uznanie jej za w pełni wiarygodną, sporządzoną w sposób profesjonalny, zgodną z obowiązującymi standardami.

Zaskarżonego orzeczenia nie może podważać okoliczność, że ustalona granica prawna działki przebiega w nieznacznym odchyleniu od granicy wyznaczonej przez plot posadowiony przez uczestniczkę postępowania. Przypomnieć należy na co słusznie zwrócił uwagę Sąd pierwszej instancji, że intencją H. M. było dokonanie w postępowaniu rozgraniczeniowym rozgraniczenia z maksymalną dokładnością. Fakt, że różnica pomiędzy wyznaczoną granicą a faktyczną granicą działek na spornym odcinku mieści się w granicach dopuszczalnych w § 67 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie standardów technicznych (...) (Dz. U. z 2011 r. nr 263 poz. 1572) odchyłeń liniowych przy ustalaniu przebiegu granic nie może jak sugeruje uczestniczka postępowania doprowadzić do zmiany zaskarżonego orzeczenia. Wskazany przepis nie zwalnia

podmiotów uczestniczących w rozgraniczeniu od maksymalnej dokładności przy ustalaniu przebiegu granic. Ponadto H. M. nie wykazała, że posadowiony przez nią płot przebiegał według wcześniej wytyczonej geodezyjnie granicy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie przepisu art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji.

Uznając, interesy uczestników postępowania za sprzeczne Sąd Okręgowy na podstawie przepisu art. 520 § 3 k.p.c. obciążył wnioskodawczynię obowiązkiem zwrotu na rzecz uczestników kwoty 180 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem II instancji.